СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

РІК L. Ч. 82. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 13. квітня 1942. No. 82. Jersey City, N. J., Monday, April 13, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Як Америка Поводиться з Ворожими Чужинцями?

Диктаторські країни інтернують ворожих чужинців бездіяльними за колючі дроти, або зганяють їх до відділів примусової праці. В протилежність тому Америка має інший спосіб поведінки з ворожими чужинцями, який практикується в Овенс Веллі в Каліфорнії.

Рішення виселити з західного побережжа ворожих чужинців викликало багато питань, перш за все — куди їх виселити. Військові старшини і цивільні особи розглядали це питання, комітети їздили по західних стейтах, шукаючи відповідних місць.

Було рішено створити наразі такі центри, де переселенці могли-б тимчасово жити.

Вибрано Овенс Веллі. Теслярі взялися будувати посішно помешкання, їдальні, залі для відпочинку, приміщення для прання, умивання. Знову військо перебрало на себе спортові майдани, повітові виставові площі й інші місця для збірних центрів.

Овенс Веллі, найновіще „бум"-місто в Каліфорнії, є найкращим прикладом того, що було досягнуто протягом першої або добровільної стадії виселення японців з західного побережжа. Яких 6,000 акрів в Овенс Веллі буде тимчасовим домом для щонайменше 10,000 японців. Переселенці зможуть працювати. Деякі займуться сільським господарством, другі консервованням, інші робитимуть меблі для помешкань.

Плянується провадити широку розвагову програму, включаючи бейзбол та інший спорт, рівнож висвітлювання фільмів.

Будуть встановлені початкова та середня школа. В неділі буде відправлятися церковна служба для бажаючих.

Повна відповідальність за удримання порядку буде в руках самих мешканців. Кожний, хто залишить посілість, не буде прийнятий назад.

Овенс Веллі буде служити зразком для інших подібних переселенських центрів.

Комуністичний журналіст про життя в Харкові

Большевицький журналіст К. Тараданкін подає на основі оповідань втікачів, що в Харкові під німецькою окупацією має панувати безоглядний німецький терор. Шибениці та розстріли належать до денного порядку. Місто поділене на райони, а на чолі кожного району стоїть „начальник управління", яким є звичайно „петлюрівець". Підприємства ще не відкриті, як також нечинні є фабрики та заводи. Покищо відкрито тільки фабрику лопат, яких масово вживають при будуванні укріплень на фронті. Виходить ґазета „Нова Україна", яку видає Сагайдачний. Згадана ґазета друкує накази про побирання плати за приміщення для складів та майстерень. Бракує в Харкові поживи та хліба.

В місті є одиноке кіно, яке висвітлює німецькі фільми, здебільша для німецьких вояків. Школи та шпиталі замкнені, трамваї нечинні. Місто обслугову лиш одна електро-стація.

Три рідні браття в армії й всі три союзовці

„Дейлі Лідер Таймс" (з Кітанінґ, Па.) подає в числі з 30. березня б. р., що з Форд Сити, Па., відійшло до армії Вуйка Сема три хлопці, що є рідними братами. Це: Іван, Михайло і Микола Ореськи. Всі вони, як доносить відділовий секретар М. Личак, є членами 63. відділу У. Н. Союзу. З того самого відділу відійшов ще і В. Котик, що призначений до тенкової служби. Три згадані браття розійшлися, бо кожний з них призначений до чого іншого і кожний з них перебуває в іншім місці.

Здержати Інфляцію, Одно з Чергових і Найважніших Завдань

Це ясне, що весь наш державний апарат мусить бути звернений тепер головно в сторону оборони краю та підготовки до того, щоб завдати ворогам остаточний удар на їх власних землях, чи ними загарбаних. Це є справа военної продукції, яка, як бачимо, вже наладнана і дає кращі висліди, як ми самі цього надіялись. Та ще одно марево висить над нашим краєм. Це страх перед інфляцією, що то нанесла стільки шкоди ріжним краям по першій світовій війні. Її зародки є вже і в нас. Та уряд зачав уже її стримувати ріжними обмеженнями щодо цін на деякі товари, а далі щодо заробітних платень і зисків. Є надія, що таким шляхом вдасться вдержати інфляцію принаймні на якийсь час. Доконано цього вже в Канаді, де заведено контролю цін. До цього дійде певно і в Америці. В Вашинґтоні займається цею проблемою Ліон Гендерсон та цілий штаб знавців, спеціяльно заанґажованих урядом для цеї праці.

Голод - Властива Причина, Чому не Можна Було Вдержати Батаану

Японці не зломили бойового духа американських і филипинських вояків, хоч переважали їх значно числом і мали повно літаків та тенків та діставали щораз нові посилення. Зломив тих геройських вояків — голод. В останньому часі американські вояки діставали тільки третину вже й без того обкроєної їди. З недоїдання і хвороб вони так ослабли, що взагалі не мали сили відбиватись, бо були фізично цілковито виснажені. Таке подав Джан Ж. МекКлой, заступник секретаря війни, що говорив у Ню Йорку в Юніверзіти Клоб в користь допомоги Китаєви.

Завзята боротьба за Індійський океан

Японія, як виглядає з военних операцій, намагається наступати на Індію, а принаймні позбавити її довозу военних матеріялів з Анґлії й Злучених Держав. Тому хоче взяти під контролю цілий Індійський океан, над яким панує британська фльота. Ось тим треба пояснити ту завзятість, з якою японці наступають в Бенґальськім заливі, де затопили два британські кружляки: Дорсешир і Корнвол. А тепер доносить британська адміралїція ще про одну важну втрату. Ото недалеко Цейлону затоплено ще й британський літаконосець Гермес, що мав 10,850 тон поємности.

Німецька пропаганда в Україні

ЦЮРІХ (Швайцарія). Новинкарська аґенція ОНА подає таке: „Новое Слово", орган московських емігрантів в Берліні подає, ро д-р Альфред Розенберг, міністер для окупованих територій на сході, значно поширив свою пропаґандивну діяльність на Україні.

Під сучасну пору видається на Україні аж 120 ріжних ґазет на українській мові, а 5 в мові німецькій. В своїй акції Розенберг має послугуватися не тільки телефонами й телеграфами, але також телевізією.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

Союзовець ранений в боротьбі за Филипіни

Родичі Павла Робака, члена 63 відділу У. Н. Союзу в Форд Сити, Па., одержали повідомлення з департаменту війни в Вашинґтоні, що їх син зістав ранений дня 24. березня б. р. на Филипінах, та що їх будеться повідомлювати про дальше лікування, яке є досі успішним. Молодий Павло служить в американській авіяції. Брав участь в недавних геройських боях, ведених під проводом ґен. Вейнрайта. Був занятий на початку війни в розбудові летунських піль, головно в тяжких теренах, що виглядали як джунглі. Павло Робак має 27 років. Це є перша вістка, яку одержали його родичі про нього від часу вибуху війни з Японією.

Сподіються другого Геса в Лондоні

ЛОНДОН.—В анґлійських колах кружляють поголоски, що небаром має прибути до Анґлії другий висланник Гітлера, щоб переконати Чорчила, що тепер пора заключити мир. Згаданий емісар буде говорити Чорчилови, що японська „жовта небезпека" загрожує всім білим народам, отже не тільки Великій Британії, але також Німеччині. Ще колишній цісар Вільгельм говорив безнастанно про „жовту небезпеку". Можливо, що вона тепер зачинає тривожити також Гітлера.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1873.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Є Кара за Поневолювання

Коли яка людина вбє кого потайно, а її ніхто не обвинувачує та не вкарає, то це не значить, що така людина таки зовсім не покарана. За злі та погані вчинки карає нас ще й наше сумління. Дехто може махнути рукою та сказати: „От, що там сумління! Аби в тюрмі не сидіти або на шибениці не повиснути!" Та це пусте говорення. Свідомість того, що вчинено вбивство або зроблено який інший злий вчинок, неначе іржа точить проступника як в день, так і в ніч. Хтож здавлює в собі отой глибоко захований в людині голос сумління, той наче деревяніє. Живе тільки поверховним життям. Ходить наче напів мертвий. Ось так людина носить сама в собі кару за свої погані вчинки.

Подібно карають себе й ті народи, що мають жадобу панувати й використовувати інші народи. **Пануючий нарід вчиться згори глядіти не тільки на поневолені ним народи, але й на всі інші народи. І в цей спосіб навмисне не добачає нічого доброго, особливо в поневолених народів. Стає зарозумілим і не погамовано самолюбним. А це засліплює його. І такий нарід скорше чи пізніше починає виродніти.** Так було із старинними вавилонцями. Так було з єгиптянами, старинніми греками та римлянами. Кожний пануючий нарід, що поневолює інші народи довгий час, стає навіть зарозумілим, самолюбним, бундючним та розкошолюбним, що зчасом вироднів, занепадає, і або стає незамітним народцем або й зовсім пропадає. Деж є тепер нащадки гордих вавилонців? А чи останки гордих єгиптян не працюють тепер як нещасні фелахи-гречкосії на своїх арабських панів?

Був час, коли найбільшою та наймогутнішою імперією була й Еспанія. Ціла Полуднева Америка й великий кусень Північної належали до Еспанії. Належали до Еспанії й Голяндія, частини Німеччини та Італії в Европі. Плило золото з Америки до Еспанії прямо рікою. Страшенно бундючними були поставали еспанці. Та так розніжилися, розпаношилися були еспанські маґнати та шляхтичі, що вичерпали Еспанію у безупинних війнах з найкращої крови, з найліпших умів, а вкінці довели Еспанію до крайнього занепаду морального, духового й економічного. Нині Еспанія — це собі третьорядна европейська держава. А за час свого імперіяльного панування над великою частиною світу, навіть не створили нічого особлившого під культурним оглядом.

Звироднiла та розпалася велика турецька імперія, що цілими століття живилася соками ріжних підбитих народів. Розвивалася та щезла досить велика австрійська імперія. Порохом припада й колишня польська імперія, в якій польська шляхта поневоляла польських селян, як теж і ціле населення України, Білоруси та Литви. Була розпалася й царська російська імперія, яку на якийсь час зґальванізували російські комуністи, ставши носителями російського імперіялізму.

Коли творили еспанці свою імперію, то безщадно вирізували індіянське населення Мексика та Полудневої Америки, забираючи від нього всякого рода начення із щирого золота та срібла та палячи на кострах книги цивілізованих індіян в Мексику. І якаж то велика втрата для культури світу, що із тисяч великих книг маянських та азтеків майже нічого не залишили еспанські вандали. Є тепер на світі по музеях щось тільки три старинні книги маянських індіян, що якимсь чудом збереглися до наших часів. Ще й тепер не отряслися з почуття рабства ті народи, що були під Туреччиною. **А як терплять ще й тепер міліони українців через те, що сотні літ своїми соками годували роздуту польську шляхту та російських царів та бояр, а за недавних літ ще й російських комісарів! Жили убого сотні літ. Втратили своїх провідних людей, і не мали змоги творити нову культуру, а тільки з тяжкою бідою зберігали свою величаву старинну культуру. І як же ще й тепер терплять українці від того, що російські й польські імперіялісти гнобили їх сотнями літ! Зубожені, пригноблені та ще й поневолені знайшлися тепер в лабетах нових панів-імперіялістів: у руках націстів...**

І чи скористав що польський нарід з того, що польська шляхта сотні літ поневоляла міліони населення України? Чи не вилізає Росії боком панування над українським народом? І чи не вдавиться Україною теж і Німеччина?

Коли над тим глибше застановитись, до можна прийти тільки до такого заключення, що тепер повинні подати собі руки найкращі представники росіян, українців, поляків, французів, британців, жидів, американців, канадійців, китайців, індійців, арабів, і всіх інших народів, **щоб ця війна стала війною за ідеал визволення всіх поневолених народів, щоб потім всі вони могли жити собі по демократичному у всесвітній федерації народів.** В цей спосіб ми завелиб ліпший лад на світі та усунулиб причини до будучих воен.

О. Івах. Вінніпеґ

РОСІЙСЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ ОБВИНУВАЧУЄ ЕПИСКОПА СІКОРСЬКОГО

КУЙБИШІВ (СССР).—6. квітня. — Патріярхат православної церкви СССР видав послання з нагоди Великодніх Свят, в якому заповідає, що в цьому році прийде визволення СССР зпід фашистівського ярма. Рівночасно патріярхат опублікував постанову про переведення церковного суду над єпископом Полікарпом Сікорським за його „нехристіянські вчинки", цебто за його співпрацю з німцями на Україні. Єпископа Полікарпа обвинувачують в спробі творення церковного розколу та в діяльності, яка становить „зраду церкви та українського народу". Постанова видана 27. березня ц. р. та є підписана патріярхом Сергієм, київським митрополитом Николаєм, ленінґрадським митрополитом Алексеєм і пятьома архиєпископами та двома єпископами.

УСУНЕНО ҐИЛМОРА З „ОФІСУ КООРДИНАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙ"

ВАШИНҐТОН. — Дан Ґилмор, б. видавець журналу „Фрайдей" та обвинувачений в комуністичній діяльності, був усунений з „Офісу Координації Інформацій", на чолі якого стоїть полк. Вилієм Дж. Донован. Згаданий журнал „Фрайдей" виступав аж до вибуху московсько-німецької війни гостро проти політики президента Рузвелта, противився допомозі Англії й т. п. Там писали такі журналісти як А. Кан, редактор „Ди Авр", що то виступав проти загальної військової служби, обороняв Гери Бриджеса і т. д. Сам Ґилмор називав Рузвелта і Чорчила „палячами війни" та популяризував відомий ізоляційний клич „Єнкс ар нат комінг".

—FOR VICTORY: BUY BONDS—